

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2018 indeksitarkistuksista sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Perustuslakivaliokunta keskiviikko 18.10.2017 /
HE 123/2017 vp

Esityksen sisältö

- Kansaneläkeindeksi jäädytettäisiin pysyvästä lainsäädännöstä poiketen vuoden 2017 tasolle.
- Ehdotettu indeksitarkistuksia koskeva muutos on tarkoitettu pysyväksi, eikä sitä kompensoitaisi muutosta seuraavissa kansaneläkeindeksin tarkistuksissa.
- Toimeentulotuen perusosan määrää korotettaisiin siten, että sen taso nousee pysyvän lainsäädännön määräämän tasokorotuksen mukaisesti.
- Veteraanietuuksia korotettaisiin siten, ettei vuonna 2017 tehty indeksileikkaus (0,85 %) edelleenkään vaikuttaisi niihin.

Indeksijäädytys

- Muutos koskisi
 - kansaneläkkeitä
 - takuueläkettä ja muita sellaisia etuuksia, joita tarkistetaan kansaneläkeindeksin perusteella tai ovat muuten sidotut kansaneläkkeen määrään
 - kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksien määräytymisperusteita ja laissa olevia rahamääriä, jotka seuraavat kansaneläkeindeksiä.

Indeksijäädytys

- ehdotetaan toteutettavaksi säätämällä laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2018 indeksitarkistuksista. Siinä ehdotetaan säädettäväksi, että sen estämättä, mitä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään, kansaneläkeindeksin pisteluku on 1 617 vuonna 2018. Muutos säilyttäisi etuudet ja muut kansaneläkeindeksiin sidotut rahamäärät vuoden 2017 tasolla.
- Lain voimaantulosäännöksessä ehdotetaan todettavaksi, että jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan kansaneläkeindeksistä annettuun lakiin, kansaneläkeindeksin pisteluvun suuruuden osalta viittausten katsotaan vuonna 2018 koskevan tätä lakia.

Se, että indeksitarkistusta ei kompensoida seuraavissa kansaneläkeindeksin tarkistuksissa

- ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n 2 momenttia. Voimassa olevan lain mukaan kansaneläkeindeksin pisteluku lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien elinkustannusindeksin pistelukujen keskiarvo luvulla 1,184. Sekä keskiarvo että osamäärä pyöristetään erikseen lähimpään kokonaislukuun. Tulevien vuosien indeksikorotusta varten laissa oleva jakaja ehdotetaan muutettavaksi luvuksi 1,194

Toimeentulotuen perusosan korotus

- ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n 1 momenttiin sisältyvä kuukautta kohden oleva toimeentulotuen perusosan määrä 455,00 euroa 459,22 euroksi. Muutos vastaisi arvioitua kansaneläkeindeksin 0,9 prosentin muutosta.
- Muutoksen johdosta vuotta 2018 seuraavat indeksikorotukset voitaisiin tehdä normaalia indeksikorotusmenettelyä noudattaen.

Veteraanietuuksien korotus

- Ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla rintamasotilaseläkelain 9 ja 9 a §:ään, ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 3 §:ään ja vammaisetuslain 9 a §:ään sisältyviä euromääriä. Muutoksen johdosta rintamalisän, ulkomaille maksettavan rintamalisän ja veteraanilisän määrä säilyisi vuonna 2018 vuoden 2017 tasolla sekä ylimääräisen rintamalisän määrä vastaisi vuoden 2018 tammikuussa sitä määrää, joka maksettiin vuoden 2016 joulukuussa. Tämän mukaisesti veteraanietuuksien osalta vuodelle 2017 tehty poikkeuksellinen indeksitarkistus säilyisi pysyvästi voimassa.

Liittymäpinnat muihin esityksiin

- Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen 125/2017, jossa ehdotetaan muutettavaksi takuueläkkeestä, vammaisetuuksista ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia. Esityksen mukaan takuueläkkeen määrää ja eläkettä saavan hoitotuen perusosaa korotettaisiin. Kuntoutuksen toteutumisen turvaamiseksi nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä korotettaisiin vuoden 2018 alusta siten, että se säilyisi takuueläkkeen tasoisena.
- Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen 141/2017, jossa sairausvakuutuslain mukaisten vähimmäispäivärahojen määrää ehdotetaan korotettavaksi, jotta niiden nettomäärä olisi toimeentulotuen perusosaa suurempi ja niitä saavat henkilöt olisivat lähtökohtaisesti oikean etuusjärjestelmän piirissä. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaiseen viittaussäännökseen perustuen korotus koskisi myös vähimmäismääräistä kuntoutusrahaa.

Esityksen vaikutukset

KEL-indeksin ja eräiden etuuksien euromäärien muutokset											
Vuonna 2015 kansaneläkeindeksiä korotettiin 0,4 % (1,1 % sijaan), vuosille 2017 - 2019 kansaneläkeindeksi jäädytetään ja lisäksi vuonna 2017 kansaneläkeindeksiin tehtiin erillinen 0,85 % leikkaus (vuonna 2016 kuluttajahintoihin sidottu KEL-indeksi laski 0,4 % normaalimenettelyn mukaisesti)											
	KEL-indeksin pisteluvun määräytyminen	Lain tason euromäärä	Lain tason indeksi	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Indeksin pisteluku	vuoden 2001 lain mukaan			1630	1648	1642	1650	1665	1690	1715	
	jäädytetty, leikattu			1630	1637	1631	1617	1617	1617	1641	
Täysimääräinen eläkevähenteinen kansaneläke, yksin asuva	vuoden 2001 lain mukaan	506,35	1302	633,91	640,91	638,58	641,69	647,52	657,24	666,97	
	jäädytetty, leikattu	506,35	1302	633,91	636,63	634,30	628,85	628,85	628,85	638,19	
Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki	vuoden 2001 lain mukaan	31,36	1565	702,19	709,93	707,35	710,79	717,24	727,99	738,96	
	jäädytetty, leikattu	31,36	1565	702,19	705,20	702,62	696,60	696,60	696,60	706,92	
Sairausvakuutuksen vähimmäispäiväraha	vuoden 2001 lain mukaan	22,04	1502	598,00	604,50	602,25	605,25	610,75	620,00	629,25	
	jäädytetty, leikattu	22,04	1502	598,00	600,50	598,25	593,25	593,25	593,25	602,00	
	tasokorotus 2018							616,00	616,00	625,14	
Takuueläke	vuoden 2001 lain mukaan	593,79	1302	743,38	751,59	748,85	752,50	759,34	770,74	782,14	
	tasokorotus 2016 v:n 2001 lain mukaan	612,16	1302			772,02	775,78	782,83	794,59	806,34	
	tasokorotus 2016, jäädytetty, leikattu	612,16	1302			766,85	760,26	760,26	760,26	771,55	
	tasokorotus 2018, jäädytetty, leikattu	624,24	1302					775,27	775,27	786,77	

Taloudelliset vaikutukset

- Ehdotuksen arvioidaan vähentävän pysyvän lainsäädännön mukaiseen korotukseen verrattuna vuonna 2018 eläke- ja muita etuusmenoja yhteensä 52,3 miljoonaa euroa. Poikkeuksellisen indeksitarkistuksen nettomääräinen vaikutus julkiseen talouteen on kuitenkin suurempi. Vaikka ehdotus pienentää veronalaisten eläke- ja etuustulojen verotuloja noin 13 miljoonalla eurolla, ehdotus vaikuttaa myös eläketulovähennykseen, mikä osaltaan kasvattaa verotuloja. kokonaisuutena arvioiden verotulot kasvavat noin 35 miljoonalla eurolla

Voimaantulo

- Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2018.
Kansaneläkeindeksin laskemisessa käytettävää jakajaa koskeva muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan kuitenkin vasta 1.1.2019.

Suhde perustuslakiin

- Ehdotetuilla muutoksilla ei olisi merkittäviä vaikutuksia eläkkeiden tai muiden toimeentuloa turvaavien etuuksien tasoon. Toimeentulotuen perusosaa, jolla turvataan perustuslain 19 §:n tarkoittamaa oikeutta välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon, ehdotetaan muutoksessa korotettavaksi. Ehdotettuja muutoksia voidaan pitää omaisuuden suojan näkökulmasta kokonaisuutena arvioiden kohtuullisina. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole taannehtivia vaikutuksia.